

Colecție inițiată de Gheorghe Crăciun

LIBRIS

Editor: Călin Vlasie

Redactare: Cosmin Perța
Tehnoredactare: Adriana Vlădescu
DTP copertă: Ionuț Broștianu
Prepress: Marius Badea

Design copertă: Jussi Karjalainen
Fotografii de Aki-Pekka Sinikoski

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LINDSTEDT, LAURA

Oneiron - Fantezie despre primele secunde de după moarte / Laura Lindstedt ; trad. din lb. finlandeză și note de Sigrid Crasnean. - Pitești : Paralela 45, 2016
ISBN 978-973-47-2431-4

I. Crasnean, Sigrid (trad.)

821.511.111-31=135.1

Traducerea acestei cărți a fost subvenționată
de Finnish Literature Exchange (FILI)

**F I
L I**

Oneiron - Fantasia kuolemanjälkeisistä sekunneista
Laura Lindstedt

Original text copyright © Laura Lindstedt, 2015
Original edition published by Teos Publishers, 2015

Romanian edition published by agreement with Laura Lindstedt
and Elina Ahlback Literary Agency, Helsinki, Finland

Copyright © Editura Paralela 45, 2016, pentru prezenta traducere

LAURA LINDSTEDT

Oneiron

Fantezie despre primele secunde de după moarte

Traducere din limba finlandeză și note de

Sigrid Crasnean

Editura Paralela 45

CUPRINS

I

- Dansuri macabre / 8
Shlomith se pregătește să-și împărtășească cunoștințele
(a șasea oară) / 14
Focul de tabără / 23
Mici povești în formă de rulouri cu scorțișoară / 46
Începe una dintre călătorii / 60
Ulrike se joacă de-a moartea / 64
Scurtă lecție despre respirație / 83
Inimă, o, inimă! / 86
Povestea inimii / 91
Estêvão Santoro vine în vizită / 101
Oneiron: prima victimă / 112
Zece motive pentru care Nina ar fi fost o mamă
nemaipomenită / 122
Apoi fu construită casa / 134
Vitrina cu tărie a Polinei / 155
Viața experimentală a lui Shlomith / 186

II

- Galben: cârligul ploii de lumină a compasiunii / 271
Turcoaz: când nimic nu este ceea ce pare a fi / 282
Albastru electric: dacă ai putea muri de ură / 292
Roșu cinabru, purpuriu, magenta: inima care a respins
arborii de eucalipt / 313
Albastru ca albastrul: lecție de iubire / 327
Alb: o nouă perspectivă asupra iubirii divine / 338
Negru: calea de ieșire / 349

Dansuri macabre

Imaginează-ți că ești pe jumătate oarbă. Dioptrii minus unsprezece. Imaginează-ți camera întunecată de la oftalmolog în care ți se examinează vederea. Te așezi pe un scaun confortabil de piele și te temi că-ți vei pierde vederea pe de-a-ntregul. Ți-ai pus ușor vechea pereche de ochelari pe masă. Ramele de plastic, acum zece ani de un albastru electric, sunt zgâriate. Ai lipit unul din brațe cu bandă, ai colorat banda cu un marker albastru. An de an ai preferat să vezi tot mai rău decât să afli cum stai de fapt cu vederea. Ai alungat gândul mersului la oftalmolog precum alții tot amână mersul la stomatolog. Îi cunoști și pe aceștia. Le miroase gura, o știi și ei, de aceea vorbesc mereu aproape, mormăind, uitându-se în jos. Fac un pas înapoi atunci când cineva se apropie prea mult. Iarăși ai amânat să-ți verifici vederea. De la un an la altul te porți tot mai straniu, ești tot mai zăpăcită, asta e explicația ta. Imediat ce apare silueta unui om la orizont, îți cobori privirea în pământ, ca să fii sigură. Prietenii îți fac jocul, spun: Iarăși ești cu capul în nori? Alo, e cineva acasă? Își flutură mâna prin fața ochilor tăi, ca și când ar curăța zăpada de pe parbriz. Tu râzi și le spui ce te preocupă de data asta. Bineînțeles că minți. Cel puțin un pic. Dai detalii imaginare mai mult decât ar fi necesar. Nu vrei să-ți aduci aminte că adevărul nu e în ceață, în întuneric și bâjbăială, ci de o claritate îngrozitoare. Nu vrei să recunoști că ei te văd pe tine, dar tu nu vezi, nu acum, poate că nu vei mai vedea niciodată. Ești înspăimântată. Te temi că se vor termina lentilele puternice, fundurile de borcan, lentilele cu minus. Poate că urmează să-ți ofere un baston alb, îți vor recomanda să-ți iei un câine drept ghid, un cântar cu voce pentru baie, abțibilduri pentru tastatură... Totuși, nu te gândeai la astfel

de lucruri acum. Concentrează-te asupra camerei întunecate în care ți se examinează vederea, cu o tablă albă pe perețele luminat din spate. E tocmai genul acela de tablă de modă veche pe care nu-l mai vezi nicăieri astăzi. Pe tablă sunt litere de E, care se deschid în patru direcții. Litere pe care nu reușești acum să le vezi.

Oftalmologul începe să îngrămădească lentile pe dispozitivul așezat pe nasul tău. Dioptrii minus unsprezece și vezi ca prin ochelarii tăi. În ceață, cumva, cu chiu cu vai te descurci. Întrezărești literele de E doar de pe rândul de sus: deja ultima literă a rândului următor îți face probleme. Inima ta bate cu groază, însă las-o să bată. Concentrează-ți gândurile asupra acestui moment scurt, care trece cât ai clipi, pentru că tocmai acesta este momentul pe care trebuie să poți să ți-l închipui. Oftalmologul dând claritate vederii tale, lentilă cu lentilă.

Mută-ți privirea asupra literelor minuscule de jos, mici ca niște furnici. Lucrurile încep să se întâmple atunci când încetezi să te mai temi și lași timpul să încetinească. Nu mai ai nevoie de lentile, deoarece claritatea mult râvnită e atinsă: micile creaturi au început să se miște. Se agită, tremură și tresar ca un fir de ață neagră pe o podea prea curată. Ca atunci când erai mică. Îți aduci aminte? Te holbai la firul de ață atârând pe spătarul scaunului, cu capul plin de sânge, cu ochii grei. Atunci începea șarpele cel negru să danseze. Avea ritmul său propriu, modelul se repeta fără greș. Era magia ochilor, magia retinei.

Acum șezi pe un scaun comod, seducător de moale, unde senzația de apăsare dispare în final. Filmul urmează să înceapă, ecranul e plin de lumină deja înainte ca filmul să ruleze. Însă de data aceasta, pânza nu e acoperită doar de lumină, deoarece s-a prins niște praf în proiector. Niște scame care vibrează din cauza ventilatorului. Le numeri pe măsură ce-ți trece timpul. Sunt șase bucăți. Păr de pe mâinile operatorului? Păr de pe dosul palmei să fie? Totuși, nu te gândeai la bărbați acum. Privește fix la pânza albă strălucitoare și la cele șase scame de acolo. S-au legănat suficient de aproape, și e plauzibil: *sunt niște femei*. Nu mai sunt niște scame, în afară de una dintre ele, cea din mijloc, ea e

Shlomith se pregătește să-și împărtășească cunoștințele (a șasea oară)

Ulrike a sosit ultima. După cum e de așteptat, era șocată de ceea ce tocmai i se întâmplase, chiar dacă fusese extrem de plăcut, sau poate că tocmai de aceea. Fusese mai plăcut decât ce-i făcuse vreodată orice alt om, Hanno nu fusese în stare de asta, Hanno era Hanno. Și acum această femeie înfiorătoare o făcuse. Pe neașteptate, cu forța, cu ajutorul unui grup, și totuși experiența nu a fost câtuși de puțin neplăcută. Astfel de lucruri se pot întâmpla în vis, visele se pot sfârși cu o orgie, cu împerechere nesăbuită între străini. Însă acum nu e noapte, nici Ulrike nu doarme. Înțelege asta, de-abia acum. Se uită consternată la fiecare femeie care șede în jurul ei, așteaptă, deschide gura, o închide la loc. Iar când nimeni nu găsește de cuviință să facă ceva, nici măcar un gest, când nimeni nu crede că e necesar să scuipe vreun cuvânt cât de mic, atunci vin sentimentele. Furia e cea dintâi.

Ulrike se ridică în fund și își dă la o parte părul uscat de pe frunte. Expresia arogantă precum a Cleopatrei îi împietrește chipul: bărbia ridicată și buzele strânse cu asprime, nările larg deschise, o înflăcărare demonică în ochi.

Și din cauză că Ulrike e pe punctul de a izbucni, suieră *Scheiße!* adresându-se tuturor, *Scheiße!* adresându-se în special monstruoșității aceleia care stă cu picioarele încrucișate în fața sa. Femeia o privește cu blândețe, iar Ulrike se holbează înapoi. A fost pângărită, asta înțelege. Se simte ca o proastă, pur și simplu o idioată. La naiba cu orgia – se întâmplă de toate când ești suficient de sălbatic și ea este, iar în bună companie și beată e nemaipomenit de îndrăzneță,

gata să facă aproape orice. La naiba cu locul și cu femeile; asta-i ceva treabă de genul *eyes wide shut*, poate ceva prafuri, poate o cameră ascunsă pentru K-18. Însă au făcut-o să plângă și asta nu are de gând să le-o ierte. A fost pusă să-și spună numele, vârsta, aproape și adresa de acasă, deși acasă nu vrea niciodată să mai meargă. *Scheiße!* suieră iar, de-abia auzindu-se, și continuă să se holbeze cu înfumurare. Nu își va coborî prima privirea. Nu va pierde acest joc.

Femeia cea slabă a văzut această confuzie de multe ori deja. De cinci ori. Mai întâi a fost ea, ea singură, singură de tot. Apoi a venit guraliva de Polina cu blana ei de samur și cu o singură cizmă, apoi imprevizibila Rosa Imaculada, nebuna de Rosa, se putea și fără. Apoi apărui mica Nina din Marsilia, cu burta-n sus, apoi Wlbgis din Zwolle, Olanda, roasă de cancer, apoi mândra Maimuna din Dakar, iar în cele din urmă, frumoasa Ulrike din orașul natal al lui Mozart. Mânioasă, frumoasa Ulrike. Cea mai tânără dintre toate. La fel de inocentă precum obișnuiesc să fie ultimele sosite. Femeia slabă se holbează la chipul fetei. Încearcă să-și întipărească imaginea în memorie: bărbia ridicată, expresia dură forțată, privirea care tocmai acum îi cedează. Ochii strălucitori, albastru-violet ai fetei încep să privească prudent dincolo de ea, se lovesc de alb, care e peste tot, unde nu e nimic. I se citește îngrijorarea în ochi.

Femeia slabă a văzut asta. De multe ori a fost nevoită să vorbească, însă de ce nu?, vorbește, vorbește aproape cu plăcere. În același timp își vorbește și sieși, iarăși și iarăși povestește cum stau lucrurile, povestește pe cât de bine poate. Atunci toate tac, ascultă. Atunci toate aud încă o dată unde sunt, poate, acum. E important să audă. Așa cum pentru unii e important să meargă la împărtășanie sau pentru alții să-și aprindă un trabuc după masă, sau să-și facă o dată pe săptămână manichiura, pedichiura sau să-și împingă zilnic cuticulele cu bețișoare, la fel de compulsiv, cine știe, poate puțin mai dureros, însă cu siguranță plăcut, da, ea povestește. Povestește cu deosebită încântare!

Femeia slabă își aduce aminte cum a fost să se trezească aici. Să-și deschidă ochii, să se ridice, să pipăie neîncrezătoare platforma albă. Să fie pământ, zăpadă înghețată? Nu e frig, nu e nici cald. Plastic? Latex? Beton vopsit? Nu e moale, nici tare. S-a ridicat în picioare, se simțea minunat, goală și amorțită, într-un sens bun: durerea care îi sfredelea burta și amețeaua năucitoare dispăruseră pe de-a-ntregul. Bineînțeles că ajunsese să se împace de minune cu durerile și amețelile, doar era profesionistă într-ale durerii, era o artistă a foamei. „Nu, nu și încă o dată nu”: aceasta fusese părerea doctorilor despre ultimul ei proiect. Desigur că în secret, își doreau ca ea să poată continua până la sfârșit. Ar vrea să vadă, chiar dacă nu ar fi recunoscut asta, cum organismul și mintea ar funcționa într-o situație extremă mai mult sau mai puțin controlată. Din cauza poziției trebuieră să o avertizeze, aproape să o intimideze, de dragul meseriei nu putuseră mai mult decât să ceară să fie întrerupt „testul”, să pună „punct” experimentului îndoielnic. Nu era prima oară când o certau, dar în același timp o priveau cu respect amestecat cu groază.

A început într-o magherniță de pe Carroll Street. De la privirea mamei. De acolo a început. Însă faptul că arta ei începuse să stârnească interesul științific, asta era ceva nou, asta o motiva să continue. Măsurile care duceau la scăderea în greutate fuseseră determinate ca la yoghinii asceți. Din când în când o împingeau într-o transă, iar ea le adăugase cu nesăbuință mai multe rotiri. În ultima zi a experimentului, cu câteva ore înainte de a păși pe scenă, băuse multe cești de ceai ayurvedic calduț, „Pacea interioară”. Mintea ei se rotea ca dervișii, roată, roată, roată, ea se legăna cu ochii închiși în bucătăria rezervată pentru personalul Muzeului Evreiesc, ținând în mână o hârtie pe care își imprimase prezentarea pe care avea curând să o citească în auditoriul muzeului. Fusese înălțător, și în același timp înspăimântător de fragil. Temporar. Omul, nici măcar ea, nu putea trăi la nesfârșit numai cu adrenalina, durere și amețea.

Se obișnuise cu dansurile dervișilor cu mult timp în urmă. Odată se învățase cu un prieten prin Coney Island¹, în Astroland, care abia se deschisese, ea pica de foame, se dăduse de multe ori în Ciclon, iar seara patul se rotea și se clătina odată ce închidea ochii. Era a cincea săptămână dedicată pierderii în greutate și prima seară când înțelesese în final: această relație, și doar această relație, era pe viață. Foamea, iubirea mea. Făcuseră sub pătură o înțelegere secretă: eu mă bazez pe tine, tu te bazezi pe mine, eu n-o să mănânc să te alung, nici tu să nu încetezi să te lupți alături de mine.

Sigur, avusese niște mici scăpări. La ceremonia Bar Mitzvah a vărului devorase pe furiș douăzeci de biscuiți cu marțipan. Foamea s-a supărat crunt și a amenințat să o părăsească pentru totdeauna, dar ea și-a cerut scuze și a vomitat. De data aceea, foamea fu înduplecată.

Avea șaptesprezece ani când a primit cheile de la prima sa casă. Deși camera era în apartamentul părinților ei, putea să facă ce voia acolo, iar asta îi îngrozea. A făcut, desigur, câteva experimente. Cu ajutorul unei seringi pentru insulină și-a injectat Smirnoff în coapsă împreună cu prietenul ei. A fumat ocazional cu niște amici. A tras de câteva ori cu calm. Însă foamea era cea mai importantă, cea mai prețioasă. Se lupta cu ea precum un prieten de încredere, împotriva dușmanilor, până când ea a făcut prostia vieții ei și a trădat-o. Din cauza unui bărbat.

Femeia cea slabă știa că-și răscumpăraseră greșeala tinerescă de multe ori deja. Foamea se întorsese iarăși la ea după runde de negociere, însă totuși era cumva rănită, cumva – avea termeni și condiții. Părea să ceară mereu mai mult; cinci morcovi bio pe săptămână era o realizare banală pentru ea, nu tu mulțumiri, nu tu euforie. Nici să nu mai vorbim de rotirile dervișilor – foamea era mică precum un șoricel. În cele din urmă, se săturase. Prea bine! A încheiat o nouă înțelegere, a promis să meargă mai departe ca niciodată, mai departe decât oricine altcineva, atât timp cât avea cale de întoarcere. Să fie potrivit de slabă

¹ Cunoscut parc de distracții în New York

până la sfârșitul vieții ei, la limita fermecătoare dintre sănătate și boală. E în regulă așa? Și astfel au făcut o nouă înțelegere.

Apoi s-a întâmplat ceva. *Ceva* a preluat frâiele, a decis pentru ea, fără să îi ceară permisiunea, să ducă experimentul la bun sfârșit. A fost aruncată aici, în albul pur, fără să primească vreun manual de instrucțiuni. Totul era altfel. Foamea dispăruse și ea fără urmă, atât de departe, încât nici măcar nu observase să-i ducă dorul.

Dacă s-ar fi gândit să-și analizeze situația după primul șoc, cine știe, poate că ar fi ajuns la gândul pe care avea să-l aibă mai târziu, mai încolo, să-i povestească Polinei, care își făcuse apariția acolo complet uluită și gata să plângă. Îi zisese Polinei cam așa ceva: „Mai întâi mi s-a părut că dormisem cel mai bun somn din viața mea, un somn adânc, fără vise”. Și apoi: „Încetul cu încetul, m-am simțit tot mai ușoară, durerea permanentă de burtă dispăruse și nu fusese înlocuită de alta; parcă eram în al șaptelea cer”. Însă atunci când ești singură cuc într-un astfel de loc, fără vreun alt suflet viu, atunci nu gândești astfel? Observi că durerea și starea de rău au dispărut numai după ce mintea-ți panicată a sucit și pe-o parte și pe alta vreo două-trei variante, fundături, iarăși și iarăși și iarăși.

Teoria numărul 1: E oarbă? Primul gând pe care l-a avut după ce a deschis ochii era de înțeles. Albul de peste tot e egal cu boala, egală cu orbirea, egală cu concluzia „deci așa sunt pedepsită”. Nici măcar nu e o teorie prea nebu-nească, de fapt există boli ale căror prim simptom traumatic poate să fie dispariția bruscă a vederii (de exemplu, *arterita temporală*, care le afectează de obicei pe femeile mai în vârstă).

A respins însă repede teoria orbirii, deoarece s-a gândit să se uite la sine, mai întâi la mâini, și iată-le că erau acolo. Încheietura subțire se zărea de sub mâneca neagră a caftanului, venele dosului palmelor străluceau mai albastre ca niciodată. Degete lungi și delicate, unghii mari și roșii, articulațiile ca niște bijuterii, oasele degetelor precum un box. Se chinui să se ridice pe picioarele ei crăcănate și subțiri ca niște bețe. Abia dacă se clătină și dintr-o mișcare era sus.

Teoria numărul 2: Era într-un soi de casă. La urma urmei, trebuia să fie undeva o suprafață care să dezvăluie acoperișul clădirii, al unui cub sau al unei sfere. În acest caz, începu să se înfurie. Chiar *ei* îi făcuseră așa ceva! Nu *le* ajunsese că ea se organizase, că ținea cont de tot ce băga și scotea din ea cu mare exactitate. Că aranjase, desigur, să primească îngrijiri apoi și că avea planuri în caz de urgență. Nimic nu era la voia întâmplării. Nu o dăduse în bară. Însă *ei* o înșfăcaseră și o închiseseră așa..., unde?

Încercă să facă pași, însă nu ajunsese nicăieri, picioarele i se mișcau, dar era imposibil să spună dacă mergea undeva. Se aruncă pe burtă și simți o ușoară oscilație în stomac, nu simți impactul, nici durerea. Încă nu vedea nimic, nici măcar un singur punct. Se uită atent, încercă să caute camerele ascunse, senzorii de mișcare, ceva întunecat care să capete formă pe fundal. Trebuie că cineva o urmărea. Se putea întâmpla așa ceva, era aproape de așteptat, auzise zvonuri despre asta: răpire științifică.

Iat-o, teoria numărul 3, în mod natural, un salt logic de la teoria numărul 2. În vremurile acestea, informațiile privitoare la comportamentul oamenilor erau mai necesare ca niciodată. Informații adevărate, crude, care nu puteau fi adunate întocmai conform standardelor. Iar ea fusese ținta unor interese majore. Pur și simplu voiau să știe mai mult. Cum va supraviețui? Cum supraviețuise până acum? Și mai presus de toate: cum va supraviețui acum, în condiții controlate? Care era secretul ei?

Triumfătoare, își înfipse degetul în părul vâlvoi. Era convinsă că avea să facă o descoperire. Senzorii. Săpă mai adânc, trase de rădăcinile cărlionților, unghiile îi zgâriau pielea capului. Senzori, senzori. Măcar unul. Cât de mic. Să fie asta? Coajă. Un microcip. Implantat adânc. Aluniță. O mică rană. Psoriazis. Nu! Un dispozitiv. Tehnologie pe bune. Cea mai recentă, aproape invizibilă. Acum e testată pentru prima dată.

Își smulse părul. Se dezbracă. Întoarse hainele pe dos și le cercetă amănunțit, le întoarse pe față și le cercetă iarăși la fel de atent. Făcea lucruri care ar fi părut stranii și poate chiar obscene dacă cineva s-ar fi uitat; o comparație cu